

Izegemse koekoek

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE
is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst De Izegemse koekoek is een zeer oud en mooi Vlaams ras, dat recent nog nieuw leven is ingeblazen. De aanhang van dit ras is niet bijzonder groot maar het gaat samen toch om een veertigtal fokkers in Vlaanderen. In 1907 werd in Izegem de vereniging Neerhof van Izegem opgericht. De eerste standaard voor dit hoen werd in 1909 ingediend en dat onder de naam 'Iseghem-schen Koekuit'. Het ras zelf dateert al van ver voor 1900. Reeds in 1554 werd er melding van gemaakt. Hoe de dieren er toen uitzagen, is niet bekend. Fokkers letten toen immers nog niet op het uiterlijk van de dieren maar selecteerden op nutseigenschappen. Geleidelijk aan is er meer eenheid in de raskenmerken gekomen door toedoen van voornamelijk fokkers uit het Izegemse. Foto's van rond de eeuwwisseling laten dieren zien met duidelijk de uiterlijke kenmerken van de Izegemse koekoek zoals we die nu kennen. De eerste wereldoorlog veegde het ras nagenoeg van de kaart maar wonderwel lukte het de fokkers vrij snel om het ras weer op te bouwen. En weer kende het ras veel aanhang. In 1940 brak de tweede wereldoorlog uit waarna er lange tijd geen sprake meer was van de Izegemse koekoek. Het duurde tot 1970 vooraleer weer gestart werd met de veredeling van de restanten van dit ras. Vandaag heeft de Izegemse koekoek zijn rechtmatige plaats bij de fokkers weer ingenomen.

Izegemse koekoek haan

Algemeen voorkomen

De Izegemse koekoek is een tamelijk fors, koekoekkleurig vleeshoen met rozenkam. Het ras weet zijn kwaliteit als vleesproducent als geen ander te combineren met een goede leg.

Eigenschappen

- vleeshoer met goede legkwaliteiten
- bijzonder sterk en vitaal
- vliegt zelden, een afsluiting van 1 m hoog volstaat meestal
- zeer rustig dier, niet schuw
- kan zelf instaan voor het uitbroeden en grootbrengen van de kuikens
- legt een 150 gele eieren/jaar van een 65 gram, meestal goede winterleg

Uiterlijk haan

- **kam:** rozekam, niet te breed aan de basis, voorzien van vrij grof kamwerk. Kamdoorn rond, volgt de schedel maar mag het achterhoofd niet raken, felrood van kleur
- **kop:** niet te grove maar krachtige schedel
- **gezicht:** glad, fijn van weefsel en levendig rood van kleur
- **snavel:** middellang, krachtig, naar de punt toe licht gebogen; wit van kleur, iets aanslag toegestaan bij jonge dieren
- **kinlellen:** langwerpig, fijn van weefsel en levendig rood van kleur
- **oorlellen:** middelgroot, langwerpig, levendig rood van kleur
- **ogen:** rond, levendig maar zacht van uitdrukking; oranje-rood
- **hals:** middellang, weinig gebogen
- **romp:** breed en lang, tamelijk diep en zeer gespierd, houding iets opgericht
- **rug:** lang, breed en vlak tussen de schouders, bijna horizontaal, overdwars gerond
- **borst:** breed, iets opgericht en goed naar voor gedragen, goed bevederd
- **vleugels:** vrij kort, goed aangesloten en horizontaal gedragen. Slagpennen breed, elkaar goed afdekkend. De vleugeleinden gaan schuil onder het zadelbehang
- **staart:** kort, iets verheven. Staartstuurveren kort, van achteren gezien in een omgekeerde V-vorm enigszins geopend gedragen. Staartdekveren kort maar talrijk, goed aansluitend bij de sikkels en het zadelbehang. Sikkels kort en de staartstuurveren bedekkend
- **benedendijen:** middelmatig gespierd, duidelijk tevoorschijn tredend vanuit de flankbevedering
- **loopbenen:** middellang, onbevederd, krachtig en wit van kleur
- **tenen:** krachtig en goed gespreid, wit van kleur
- **nagels:** wit of hoornkleurig
- **bevedering:** goed aangesloten, niet te donsrijk en gesloten
- **halsbehang:** middellang, goed gevuld en reikend tot op de schouders en rug
- **zadelbehang:** middellang

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

- **romp:** nog iets gestrekter
- **rug:** horizontaal
- **staart:** gesloten, iets boven de ruglijn gedragen. Staartstuurveren tamelijk kort, zadelkussen goed gevuld

Kleurslag

Erkende kleurslagen (1): koekoek

Gewichten

Jonge haan 3,50 kg
Jonge hen 3,00 kg

Overjarige of oude haan 4,00 kg
Overjarige of oude hen 3,50 kg

Te vermijden fouten

Te weinig gewicht; te smal van borst; te hoge staartdracht; te lage vleugeldracht; te grove of een gladde kam; iets te hoog gedragen kamdoorn; kam-

doorn slecht gevormd; gegroefde kam; veel te grote kopversierselen; te lichte oogkleur; donkere snavel; grijze aanslag in de loopbenen.

Zware fouten

Ontbrekende kamdoorn; sporen van geel pigment in de snavel, benen of de huid, bevederde loopbenen.

Status

Zeldzaam.

Geografisch

Meest in West-Vlaanderen, ook in Oost-Vlaanderen. Minder in de andere Vlaamse provincies.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopsmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor de Izegemse koekoek: 22 mm (haan) en 20 mm (hen).

De wet zegt het volgende: ***“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”***

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.

- b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.
- c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd** is, op voorwaarde dat:
- de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.
- 2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg- kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.
- b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.
- c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.
- 3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) **De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.**

- b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehandelaar** op voorwaarde dat:
- i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö-technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN)
Steunpunt Levend Erfgoed (SLE) vzw
WW.SLE.BE - info@sle.be

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lidmaatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras
- de kleurslag

Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:

- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
- Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

De Izegemse koekoek is een fors vleeshoen, legt gele eieren van een 65 gram. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt,

is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.